

Werkvorm Situatieschetsen¹

In elke vrijwilligersorganisatie kunnen zich dagelijks situaties voordoen waarbij je denkt: hoe komt dit, kan dit wel? Situaties kunnen ook heel vanzelfsprekend geworden zijn, terwijl je er diep in je hart vraagtekens bij zou willen zetten. Het is niet altijd makkelijk je reactie te bepalen en een antwoord te vinden. Door het bekijken en bespreken van een aantal situatieschetsen, kun je het denken over omgangsvormen en intimiteit aanscherpen.

Werkvorm

Team/groepsdiscussie

Doelgroep

Bestuursleden

Duur

In een kleine groep 60 minuten, in grotere groep waarin je met subgroepjes werkt 90 minuten

Benodigheden

- Situatieschetsen op papier
- Pennen

Werkwijze

Op de achterkant van deze werkvorm staat een uitgebreide lijst met situatieschetsen. Selecteer er circa negen om te bespreken.

Individueel, eventueel in subgroepjes (10 tot 30 minuten)

- Ieder krijgt een lijst met situatieschetsen
- Eventueel in groepjes uit elkaar
- Ieder schrijft kort op wat zijn/haar eerste reactie zou zijn op de beschreven situaties
- Als in groepjes gewerkt wordt, bespreek dan samen het volgende:
 - Welke situatie vond je het lastigst?
 - Welke situaties doen zich in je werk het meest voor?
 - Heb je nog een voorbeeldsituatie uit je eigen praktijk die je wilt inbrengen?

Plenaire bespreking (30 tot 35 minuten)

Mogelijke vragen voor de bespreking:

- Zijn dit soort situaties in het vrijwilligerswerk van de deelnemers herkenbaar?
- Wat zijn de eerste reacties van de deelnemers op de verschillende situaties (kies hierbij een paar situaties om nader te bespreken)?
- Hoe zouden deelnemers zelf reageren als hen zoiets overkwam?
- Zijn er verschillende mogelijkheden om te reageren in de besproken situaties?
- Maakt het uit wie wat doet of nalaat?
- Maakt het uit of het om een jongen of meisje gaat?
- Maakt het uit of je degene die jij over de grens vindt gaan, (goed) kent?
- Maakt het uit wie het slachtoffer is?
- Wat zou de consequentie kunnen zijn als je er iets van zegt?
- Wat zou de consequentie kunnen zijn als je er *niets* van zegt?
- Wat verwacht je van anderen als dit met jou zou gebeuren?
- Is het makkelijk of moeilijk om een collega-vrijwilliger aan te spreken?
- Is het makkelijk of moeilijk om een betaald medewerker aan te spreken?
- Welke situatie vinden de deelnemers het lastigst om bespreekbaar te maken?
- Wat hebben zij nodig om dit soort zaken te kunnen bespreken?

Afronding, evaluatie (15 minuten)

- Hoe was het om deze situaties zo te bespreken?
- Wat gaan we doen met de uitkomsten? Welke vervolgacties zijn mogelijk? Welke zijn al gepland?

¹ Bron: Spel Gedragen gedrag, PPSI (www.ppsi.nl)

Situatieschetsen omgang/intimiteit/begeleiding & verzorging

Situatie	Hoe reageer je?
Je helpt een kind met douchen. Je collega-vrijwilligers Ellen en Frank komen druk pratend binnen en zeggen dat ze jou dringend moeten spreken.	
Omdat de deur openstaat, zie je toevallig dat een vrijwilliger in de agenda van een jongere zit te bladeren die hij op tafel heeft laten liggen.	
Een vrijwilliger haalt regelmatig haar hand door het haar van een jongere en zegt 'ha lieve krullenbol'.	
Vrijwilligers praten regelmatig over jongeren waar andere jongeren bij zijn.	
Een kind/jongere zegt dat Claire 'zulke mooie tieten heeft'. Vrijwilliger Anke reageert met: 'En ik dan?'	
Een kind is bang tijdens het kamp en blijft maar huilen als het in bed ligt. Een vrijwilliger neemt het kind mee naar zijn/haar slaapkamer.	
Fred, een begeleider: 'Anke? Die irriteert mij gewoon, als ze een arm om me heen slaat dan zal ik die afwijzen. Van iedereen zou ik dit accepteren, behalve van haar.'	
Je ziet dat Hein zijn teamgenootje Maaïke lastigvalt. Hij probeert haar tegen haar zin vast te pakken en te zoenen. Maaïke roept dat hij op moet houden. Vrijwilliger Hans reageert met: 'Ah joh Maaïke, stel je niet zo aan, Hein bedoelt het goed.'	
Tijdens de pauze merk je dat twee medewerkers op de wc uitgebreid met elkaar aan het vrijen zijn.	
Tijdens het kamp vraagt begeleider Els aan haar collega Henk: 'En met wie zou jij op een onbewoond eiland willen zitten?'	
Een vrijwilliger toont veel zorg voor een kind/jongere uit een eenoudergezin. Hij bezoekt de moeder regelmatig en onderneemt samen met haar en het kind allerlei activiteiten.	
Een vrijwilliger neemt een kind in huis dat thuis veel problemen heeft.	
Collega Clara maakt portretten van kinderen en exposeert die binnen de vereniging. Nu gaat het gerucht dat zij ook schaars geklede kinderen fotografeert. (En wat als de collega Henk zou heten?)	
Twee jongeren kunnen bijna niet van elkaar afblijven. Ze zitten met de armen om elkaar heen en zoenen zodra ze de kans krijgen.	
Twee jongens kunnen het goed met elkaar vinden en ondernemen veel met elkaar. Andere jongens uit de groep noemen ze ineens 'de homo's'.	
Een jongere blijft na een activiteit rondhangen terwijl de begeleider aan het opruimen is. Je loopt toevallig voorbij en ziet dat jongere en begeleider samen hand in hand weglopen.	
Een jongere vraagt aan vrijwilliger Piet, die open uitkomt voor zijn homoseksualiteit, of hij hem eens mee wil nemen naar een homobar.	

Een jongere zegt tegen een begeleider: 'Met jou zou ik wel eens een beschuitje willen eten'.	
Een kind leunt zwaar op een van je collega's, die veel begrip heeft voor de persoonlijke situatie van het kind. De vrijwilliger heeft het kind zijn mobiele nummer gegeven. Nu belt het kind hem op waar jij bij bent: je collega moet nú komen.	
Frans en Meike, twee vrijwilligers, hebben elkaar een paar keer buiten de vereniging ontmoet. Nu tref je hen zoenend aan bij de kopieermachine.	
Een relatie tussen twee jongeren is uit. Nu wacht de jongen het meisje voortdurend op en volgt haar.	
Voor de verjaardag van de begeleider heeft een groepje jongeren een string gekocht.	
Een kind dat voor het Sinterklaasfeest begeleider Klaas heeft getrokken, begint zijn/haar gedicht met: 'Omdat ik van je hou'.	
Een jongere die voor het Sinterklaasfeest begeleider Klaas heeft getrokken, begint zijn/haar gedicht met: 'Je bent een lekker ding'.	
De eerste dag waarop de activiteiten weer beginnen, geeft een twaalfjarig kind de begeleidster een zoen op de mond.	
'Natuurlijk kus ik de kinderen/jongeren. Bij een verjaardag hoort een zoen', zegt een collega.	
Tijdens een feest van de vereniging trekt vrijwilliger Klaas/Carla een jongere mee op de dansvloer en zegt: 'Hier heb ik de hele avond al op gewacht'.	
Tijdens het kamp stelt een begeleider/ster voor om een 'pyjama-party' te houden.	
Tijdens een nachtspel (dropping) loopt een begeleider innig met zijn armen om twee meisjes heen.	
Rond Sinterklaas noemen kinderen/jongeren een getinte groepsgenoot 'Piet'.	
Bij een feest wordt een meisje tegen haar zin door een groep jongens de dansvloer opgesleurd.	
Na het feest brengt een vrijwilliger een kind/jongere naar huis.	
Een vader die als begeleider meegaat met het kamp zegt tegen de kinderen: 'Ik ben bang in het donker, ik slaap bij begeleidster Ineke.'	
In een Sinterklaasgedicht gaat een vrijwilliger uitvoerig in op de sexy verschijning van degene die hij heeft geloot.	
Een vrijwilligster verschijnt op het feest van de vereniging in een jurk die 'niets te raden overlaat'.	
Een jongere heeft als Sinterklaas-surprise een penis van papier-maché voor zijn begeleider Karel gemaakt.	
'Ga je straks met mij schuren?', roept een overmoedige jongere tegen je collega.	